

Յուրաքանչյուր արվեստ ստուգվում է կյանքով, իսկ արվեստը կյանքն է, որ կա, ուր ներդաշնակ են, միաձուլվ ոչ միայն արվեստագետի փիլիսոփայությունն ու աշխարհընկալումը, այլև ստեղծագործական լավագույն մտահղացումները, կյանքի իր իսկ մեկնաբանությունները:

Թերևս այս խորհրդով էլ ստեղծվել է Հայկական ՍՍՀ վաստակավոր նկարիչ Ռուդոլֆ Խաչատրյանի արվեստը:

Դրա լավագույն ապացույցը սանգինով կատարված նրա առաջին աշխատանքներն են, առաջին վճռական քայլերը դեպի ազգային արվեստ: «Ինքնանկար», 1972 թ., «Կինոսպերատոր Ս. Ֆիլիպովի դիմանկարը», 1973 թ., «Մաշան», 1983 թ., ստեղծագործություններում գծանկարն իր ազատության մեջ, ծավալների ընդգրկելիության սահմաններով, լուսաստվերի նրբագեղությամբ հաստատում էր շատ ինքնատիպ մի արվեստագետի տաղանդի մեծությունը:

1959 թվականին Վրենայի համաշխարհային երիտասարդական փառատոնում «Ուսանողուհու դիմանկարը» գրաֆիկական աշխատանքի համար նա արժանացավ բրոնզե մեդալի:

Այնուհետև, արդեն ավելի ուշ, 1968 թվականին, Կոմիտասի գրաֆիկական դիմանկարի համար, ստացավ Հայաստանի կուլտուրայի մինիստրության առաջին մրցանակը: Իսկ այդ խոստումնալից սկզբի շարունակությունն ու լավագույն ապացույցը նրա օրերն բացված ցուցահանդեսն էր Երևանի ժամանակակից արվեստի թանգարանում: Ներկայացված էին նկարչի վերջին տարիների գրաֆիկական աշխատանքները կատարված լեկասի վրա, որը նա առաջին անգամ օգտագործեց դանկարի համար: Որովհետև «մատիտանկարի շրջանակները սկսեցին նեղել նրա աշխարհագրագործությունը, նրա գեղարվեստական մտածողության մասշտաբն անխուսափելիորեն հանգեցնում էր գծանկարչության ավանդական հասկացության կործանմանը», — նրա այս վերջին աշխատանքների մա-

սին գրում է Կիրա Միխայլովսկայան:

Կատարվեց անսպասելին: Առանձին հնչողություն ստացան աշխատանքները լեկասի վրա, զգացումների ու մտքի խտացումները նոր արտահայտչամիջոցներով, նոր ասելիքով հանդես եկան: Ձևերի բյուրեղյա մաքրությունը, միևնույն ժամանակ և պարզությունը եկան հաստատելու նրա արվեստի ուժը, կյանքի ու ստեղծագործության կապը:

Այստեղ սովորական միագույն գրաքարը լեկասի վրա հնչեց «գույնի» ուժով, ստեղծեց շարժում, ջերմություն «գույնի» այդ անցումներում, գրաֆիտի նյարդային, էքսպրեսիվ շեշտերը, եր-

դիմանկարը», 1981 թ., «Էլզար Ռյազանովի դիմանկարը», 1981 թ., «Լեոն Աբրահամյանի դիմանկարը», 1983 թ.:

Ռուդոլֆ Խաչատրյանի արվեստում չկա սեփական կարողությունները ցուցադրելու ոչ մի ճիգ, դրանք ընդգծելու ավելորդ ոչ մի փորձ: Զուտ ճշմարիտ, մեծ արվեստ ստեղծելու փափագ, նվիրում, հավատ այն ամենի նկատմամբ, ինչ-որ ինքն անում է: Այդ է պատճառը, որ նրա արվեստը ունի անհատականության խոր կնիք, բարձր արտիստականություն, որը գալիս է իր հերթին ընդգծելու ոչ միայն նյութի բովանդակությունը խորության մեջ, ստեղծագործության ներքին ուժը, կարողությունը...

Հետաքրքիր են նրա «Պատուհանի առաջ», «Նատյուրմորտ շերտով» ստեղծագործությունները,

հենց շատ կարևոր այդ «եղքի» ճշմարտությունն է հուզում Ռուդոլֆի արվեստում, քանզի այն վերաբերում է իրեն՝ մարդուն: «Ելք»՝ լինի դա ցավի մեջ հոգեկան բազմաթիվ վայրէջքների պահին մարդկայնորեն գեղեցիկը պահպանել կարողանալով, թե ելնելու ուժով, յուրաքանչյուր պատուհանի գոյությունը այդ արվեստում ընդհանրապես, թե բազմաթիվ շերտի մեջ կտրված ծառի շիվերի բարձրանալու հետ: Այլ լապես, որն է զգացումների պարունակած իմաստը, նրանց հուզելու հավակնությունը...

Հետաքրքիր են նրա «Պատուհանի առաջ», «Նատյուրմորտ շերտով» ստեղծագործությունները,

Այստեղ է, որ նրան ամենից շատ պետք է պահպանել գծանկարի մաքրությունը թեկուզ և մանրամասների գնով, քանզի յուրաքանչյուր մանրամասն նրբագեղ ու տպավորիչ գծի տեսքով ի հայտ է բերում սև ու սպիտակ գույնի հարաբերությունը, հարստությունը, լույսի ու ստվերի վարպետ համադրումով, դրանց արտահայտչական միջոցների օգտագործմամբ հասնում է բովանդակության խորությանը, ենթատեքստը հաստատող լուսաստվերի նրբագեղությունը:

Կատարողական բարձր վարպետությամբ են աչքի ընկնում նրա նատյուրմորտները՝ «Նատյուրմորտ ինքնանկարով», «Երեք ձուկ», «Մեծ նատյուրմորտ», որտեղ ձևերը մանրամասների միջոցով կառուցում են ավարտուն ստեղծագործություն: Մանրամասների նկատմամբ նկարչի ունեցած հետաքրքրությունը ոչ միայն պատահական չէ, այլև լավագույն միջոց է հաղորդելու իր մտահղացումները: Այդ է պատճառը, որ Խաչատրյանը մանրամասները դարձնում է ստեղծագործական լեզվի անբաժան մասը:

Թերևս այս խորհրդով էլ ստեղծվում են նրա կանացի կերպարները: Խաչատրյանի ստեղծագործության մեջ մյուս բոլոր գործերի կողքին նրանք ասես հովտաշուշանների հետ միևնույն սկահակում դրված հասմիկներ լինեն, որ, ապրելով միասին, ուժեղացնում են վերջիններիս բույրը:

Եվ ինչ կախարհանքով, ինչ նազանքով ու ինչպիսի խնամքով է Ռուդոլֆ Խաչատրյանի նրբագեղ, հուզառատ այդ «մոգական բյուրեղիկը»՝ գրաֆիտը, ծավալվում լեկասի վրա, ստեղծելու համար «Բնորոգհու», «Խնձորով աղջիկ», «Մոկոր», «Կնոջ դիմանկարի», 1973 թ., «առասպելական հերոսուհիների ու ոգու պսակտների» ինքնատիպ գեղեցկությամբ առեցնում կերպարներ:

Անկասկած, դժվար է գրել ժամանակակից նկարչի մասին, առավել ևս՝ Ռուդոլֆ Խաչատրյանի մասին, քանզի հայտնի չէ, ո՞րն է նրա հաջորդ քայլը:

Է. ՄԻՆ

Երևանի ժամանակակից արվեստի բանգարանի ավագ գիտաշխատող

ՆԿԱՐՆԵՐՈՒՄ. — «Ինքնաանունի» (1983 թ.), «Լեոն Աբրահամյանի դիմանկարը» (1983 թ.), «Մադիկներ»:

ՄՈԳԿԱՆ ԲՅՈՒՐԵՂԻԿՈՎ

բեմն նաև սահուն ու աննկատ շարժման միջոցով ընդամենը մեկ գույնի օգնությամբ ստեղծեց «բազմերանգություն»:

Արվեստագետի ուժը ոչ միայն տեսնել կարողանալն է, այլև տեսանելի դարձնելու ուժը, անշուշտ՝ նաև հոգևոր այնպիսի հարստության առկայությունը, առանց որի անհնար է արվեստի իսկական արժեք ստեղծելը, քանզի միայն վարպետ կատարումը բավական չէ կատարյալը, ավարտունը ստեղծելու համար:

Իրերի ու մարդկանց մասին ունեցած իր փիլիսոփայությունը, երևակայությունը լավագույն գրավականն են մարդկային բարդ ու անսանձ հոգու թռիչքները տեսնելու, դրանք մեկ այլ տեսանկյունով դիտելու կարողությունները: Այս առումով հետաքրքիր են «Ֆ. Մ.-ի դիմանկարը», 1981 թ., «Ինքնանկար», 1981 թ., «Նկարչի կնոջ

նր. այլև ստեղծում է մթնոլորտ, որտեղ յուրաքանչյուր մանրամասն անհրաժեշտաբար է հարկավոր:

Խաչատրյան նկարչի սկզբունքը, մտածելակերպը, ստեղծագործության մեթոդը դասականությունն է, նրա մոտ դասական ձևերն իրենց պարզությամբ, միևնույն ժամանակ և խստությամբ, ստեղծում են բարձր արվեստ, արվեստ հոգեկան բարդ ու հակասական աշխարհով, փիլիսոփայությամբ, իր ցավի մեջ մենակ, ելքի պատրանքով ապրող մարդու մասին: Եվ

«Մարյանի դիմանկարը», Հ. Բգիթյանի դիմանկարը», «Ինքնանկարը», 1983 թ.:

Այստեղ է, որ ստեղծագործության գեղարվեստական լեզուն, իր մեջ խտացնելով արվեստագետի միտքը, մարդու հոգեբանության խոր իմացությունը, դեմքի յուրաքանչյուր շարժումի անկրկնելիությունը որսալու կարողությամբ ստեղծում է մնացուցիչ գեղարվեստական արժեքներ հայ գրաֆիկայի պատմության մեջ:

«Հասարակ մատիտով կատարված գծանկարը, — գրում է Միխայիլ Լազաներ, — ասես վերափոխվում է մի «մոգական բյուրեղի», ստեղծելով հետաքրքիր, հուզիչ պատմություն մարդու անձի, նրա անկրկնելի անհատականության, հոգևոր հարստության մասին»:

Ապշեցնում է նկարչի մանրակրկիտ մտածողությունը, կոնկրետացումը, սկսեռուն ուղարկությունը:

Rudolf Khachatryan (1937–2007)

Rudolf Khachatryan Digital Archive · rudolfart.com

With a Magic Crystal

This file was downloaded from:

<https://rudolfart.com/publications/Pub-0080?lang=en>

Works by Rudolf Khachatryan © Heirs of Rudolf Khachatryan. Other texts, photographs and design © their respective authors. When using this material, please credit the source and link to the page above.

Рудольф Хачатрян (1937–2007)

Цифровой архив Рудольфа Хачатряна · rudolfart.com

С магическим кристаллом

Файл скачан со страницы:

<https://rudolfart.com/publications/Pub-0080?lang=ru>

Произведения Рудольфа Хачатряна © наследники Рудольфа Хачатряна. Остальные тексты, фотографии и оформление © их авторы. При использовании материала укажите источник и ссылку на эту страницу.